

Nd.

295. Frumvarp

til laga um fiskiræktarfjelög.

Flutningsm.: Ingólfur Bjarnarson og Jörundur Brynjólfsson.

1. gr.

Heimilt er mönnum þeim, er veiðirjett hafa í sama fiskihverfi, að gera með sjer fjelagsskap um fiskirækt, á þann hátt, sem lög þessi mæla fyrir.

Fiskirækt er hverskonar aðgerðir, sem ætla má að skapi eða auki fiskimagn vatna, svo sem klak, innflutningur hroгна eða fiskiseiða, friðun á fiski, eyðing sels og annars veiðivargs.

Fiskihverfi er vatn það eða vötn, straumvötn, stöðuvötn eða hvortveggja, sem sami fiskistofn byggir og fer um fram og aftur, eða ætla má að fiskur byggji og fari um fram og aftur, þá er ræktaður hefir verið.

2. gr.

Nú vilja menn stofna fiskiræktarfelög við fiskihverfi, sem veiði er í, og skal þá kveðja til fundar eigendur allra þeirra jarða, þar sem veiði er stunduð eða hefir stunduð verið í því fiskihverfi, nema veiðirjettur sje með öllu skilinn frá landareign, og skal þá boða eiganda eða eigendur veiðirjettar. Ekki er þó skylt að boða þá til fundar, sem veiðirjett eiga í almenningum stöðuvatna, samkvæmt 126. gr. vatnalaga, nr. 15, frá 20. júní 1923, en skylt er að gera þeim kost á þátttöku, þegar felag hefir stofnað verið.

Þegar stofna á fiskiræktarfelag við fiskihverfi, sem áður er veidilaust, skal kveðja til fundar alla þá, sem lönd eiga að fiskihverfinu.

Nú á felag land að fiskihverfi eða veiðirjett í því, og skal þá boða formann felags.

Til fundar skal boða skriflega og eigi síðar en 3 dögum fyrir fundardag.

3. gr.

Nú hefir verið boðað til fundar samkvæmt 2. gr., og skal á fundinum ræða stofnun felagsins og verkefni og bóka fundargerð.

Á fundinum hafa þeir einir atkvæðisrjett, sem boða skal samkvæmt 2. gr. Fela má öðrum umboð til þess að fara með atkvæðisrjett sinn á fundinum, enda sje umboðið skriflegt og þess getið í fundarbók.

Ef allir þeir, sem kvaddir eru til fundarins, samþykkja felagsstofnunina, má stofna felagið þegar, án frekari undirbúnings.

Nú verður felagið ekki stofnað á þessum fundi, og skal þá fundurinn kjósa nefnd, sem húi málið undir annan fund. Skal nefndin semja frumvarp til samþykta fyrir felagið samkvæmt 7. gr., gera áætlun um kostnað þann, sem líklegt er, að starfsemi felagsins hafi í för með sjer, leita álits kunnáttumanna um það, sem þurfa þykir, og að öðru leyti afla þeirra gagna, sem fundurinn óskar eftir.

4. gr.

Nú hefir nefndin lokið störfum, og skal hún þá kveðja til fundar á ný samkvæmt 2. gr.

Á fundinum skal nefndin leggja fram öll þau gögn, sem hún hefir aflað. Skal þá enn ræða stofnun felagsins og taka ákvörðun um hana. Ef $\frac{2}{3}$ þeirra manna, sem kvaddir eru til fundar, samþykkja felagsstofnunina, skal öllum hinum skylt að gerast felagar. Um atkvæðisrjett og atkvæðagreiðslu fer eftir 7. gr. laga þessara.

5. gr.

Nú mæta ekki á fundi $\frac{2}{3}$ þeirra manna, sem boðaðir eru, nje umboðsmenn þeirra. Skal þá undirbúningsnefnd enn boða til fundar á hæfilegum fresti. Ef $\frac{2}{3}$ þeirra manna, sem á þeim fundi mæta eða senda þangað umboðsmenn, samþykkja fjelagsstofnunina, skal öllum öðrum, sem boðaðir hafa verið, skylt að gerast fjelagar.

6. gr.

Nú er jörð, sem land á að fiskisvæði fjelagsins, í byggingu með þeim kjörum, að landsdrottinn telur sjer ekki skylt að taka þátt í fjelagsskapnum, og getur þá stofnfundur úrskurðað, að leiguliði skuli gerast fjelagi í stað eiganda. Afl atkvæða ræður úrskurði. Skylt er landsdrottni, þegar leiguliði fer frá jörð, að greiða eftir mati þá veiðiaukningu, sem þá er orðin á jörðinni og þakka má starfsemi fjelagsins.

7. gr.

Nú er stofnun fjelags löglega ákveðin, og skal þá gera samþykkt fyrir fjelagið þegar á stofnfundi eða öðrum fundi boðuðum á sama hátt. Um samþykktina ræður afl atkvæða.

Í samþykkt fjelagsins skulu vera ákvæði um:

1. Nafn fjelags, heimilisfang og varnarþing.
2. Verkefni fjelags og fjelagssvæði.
3. Skipun fjelagsstjórnar og starfssvið.
4. Fundarhöld.
5. Reikninga fjelags og endurskoðun.
6. Hvernig fara skuli um greiðslur kostnaðar þess, sem starfsemi fjelagsins hefir í för með sjer.
7. Sektir fyrir brot á samþykkt fjelags.
8. Hvernig samþykkt fjelagsins verði breytt.
9. Hvernig fara skuli um fjelagsslit.

8. gr.

Kostnaði þeim, sem starfsemi fjelagsins hefir í för með sjer, skal jafna niður eftir áætluðu veiðimagni jarða þeirra, sem taka þátt í fjelagsskapnum. Samkvæmt þeirri meginreglu skal semja skrá, er sýnir hundradshluta þann af kostnaði (stofnkostnaði og árskostnaði), sem hver fjelagsmaður á að greiða. Skrá þessa skal semja með hliðsjón af veiðiskýrslum undanfarandi ára, ef til eru, en annars eftir samkomulagi, og skal hún gilda um 5 ár, nema $\frac{2}{3}$ fjelagsmanna samþykki að gera hana að nýju, eða ráðherra skipi svo fyrir.

Gjaldskrá skal lögmætur fjelagsfundur samþykkja. Um hana ræður afl atkvæða.

9. gr.

Samþykkt, ásamt kostnaðaráætlun og gjaldskrá, skal fjelagsstjórnin senda ráðherra til staðfestingar. Ef samþykkt eða gjaldskrá þykja þannig úr garði gerðar, að þær verði ekki staðfestar, sendir ráðherra þær aftur til fjelagsstjórnar með athugasemdum um það, sem ábótavant þykir. Ella staðfestir hann

samþykkt og gjaldskrá, svo og er það hefir lagað verið, sem ábótavant þótti. Aldrei má samþykkt brjóta í bág við gildandi lög nje almennar grundvallarreglur.

10. gr.

Nú verða eigendaskifti á jörð, sem er á fjelagssvæði, og er þá hinum nýja eiganda skylt að gerast fjelagi.

Nú er veiði hafin fyrir landi jarðar, sem liggur að fiskihverfi, er fiski-ræktarfjelag starfar við, en utan fjelagssvæðis, og er þá eiganda hennar eða ábúanda skylt að gerast fjelagi.

11. gr.

Heimilt er að taka í fjelag aðra menn en þá, sem skyldir eru til þátttöku samkvæmt lögum þessum, ef lögmætur fjelagsfundur samþykkir, enda sje inntökubeiðni g.tið i fundarbóði.

12. gr.

Nú þykir æskilegt, að fjelag nái til fleiri en eins fiskihverfis, og er það heimilt, ef $\frac{2}{3}$ af eigendum þeirra jarða, þar sem veiði er stunduð í hverju fiskihverfi fyrir sig, samþykkja fjelagsstofnunina. Að öðru leyti fer um stofnun fjelagsins eins og sagt er í lögum þessum. Nú þykir æskilegt, að tvö fjelög eða fleiri sameinist í eitt, og er það heimilt, ef $\frac{2}{3}$ fjelagsmanna í hverju fjelagi samþykkja, enda mæli vatnaliffræðingur með því. Skal þá stofna eitt fjelag, er nái yfir svæði beggja fjelaganna, og fer um stofnun þess eins og segir í lögum þessum.

13. gr.

Gjöld fjelagsmanna, sem ákveðin eru samkvæmt staðfestri gjaldskrá, má taka lögtaki, og eiga þau sama forgangsrjett i þrotabúi skuldunauts sem skattar eða gjöld til ríkisins.

14. gr.

Í samþykkt fjelags má ákveða, að brot á samþykkt varði alt að 200 króna sekt, er renni i fjelagssjóð.

Mál út af brotum á lögum þessum eða samþykkt fjelags skulu sæta sömu meðferð og almenn lögreglumál.

Greinargerð.

Frumvarp þetta er flutt eftir ósk nefndar, sem stjórnir Búnaðarfjelags og Fiskifjelags Íslands skipaðu á síðastliðnu sumri, til þess að annast rannsóknir á veiðivötnum og leiðbeiningar um fiskirækt, og er það samið af ráðunaut nefndarinnar, Pálma Hannessyni.

Ástæður frumvarpsins eru þessar:

Allar þær rannsóknir, sem gerðar hafa verið á ósöltum vötnum hjer á landi, benda á það, að vötnin geti framsfleytt miklu stærri fiskistofni en nú er i þeim. Þetta er og síst að undra, því að um margar aldir hefir veiði verið stunduð hjer af hinum mesta ránskap og hvorki vægt hrygnandi fiski nje ungvíði.

Reynsla erlendra þjóða sýnir og skýrt, að með klaki og skynsamlegum

veiðiaðferðum má auka fiskimagn vatna og veiði til mikilla muna. Meðal nágrannaþjóða vorra hefir laxfiskum og ýmsum vatnafiskum verið klakið út um 60—70 ára skeið, og þykir hafa orðið af því mikill árangur. Vjer Íslendingar erum því eftirbátar annara þjóða um þetta mál.

Á síðustu árum hefir vaknað mikill áhugi á fiskirækt víða um land. Klakstöðvar hafa verið reistar á ýmsum stöðum, en flestar eru þær af vanefnum gerðar og margar þeirra eru illa settar og óhaganlegar. Klakið hefir víðast verið haft í hjáverkum og stundað miklu miður en æskilegt er. Árangurinn hefir því víðast orðið litill eða enginn, og á mörgum þessara stöðva hefir klak lagst niður með öllu eftir 1 eða 2 ár. Ástæður þessa eru einkum tvær: Í fyrsta lagi hafa þær leiðbeiningar um þessi mál, sem menn hafa átt kost á, verið ófullnægjandi. Í öðrn lagi hefir skort samtök. Flestar klakstöðvarnar hafa verið reistar og reknar á kostnað einstakra manna. Útbúnaður og umhirða hefir því orðið síðri en skyldi.

Víða hefir verið reynt að koma á samtökum um klak og aðra fiskirækt, en óvíða tekist. Ekki svo mjög af því, að menn hafi verið áhugalausir um fiskiræktunina, heldur af hinu, að undirstöðu samtaka og fjelagsskapar hefir skort.

Nú hefir Búnaðarfjelag og Fiskifjelag Íslands tekist á hendur að veita leiðbeiningar um alt, sem að fiskirækt lýtur, og gera nauðsynlegar rannsóknir á vötnum. En með frumvarpi þessu þykir stefnt að hinu, að skapa undirstöðu undir samtök og fjelagsskap um fiskiræktina. Fiskirækt er í eðli sínu fjelagsmál, sem tekur til allra þeirra, sem veiðilönd eiga að vötnum þeim, sem hún starfar við, og er því aðeins örugg, að engir skerist úr leik. Aftur eru allmikil líkindi til þess, að ýmsir menn, sem hlut eiga að máli, vilji ekki bindast í fiskiræktarfjelag, annaðhvort til þess að komast hjá kostnaði þeim, sem það hefir í för með sjer, eða af því að þeir sjái sjer stundarhag í því að hlita eigi samþykktum fjelagsins. Af þessum ástæðum hefir þótt nauðsynlegt að tryggja það, að ef ákveðinn meiri hluti manna, sem veiðilönd eiga að vötnum, vilji stofna fiskiræktarfjelög, þá sje hinum skylt að gerast fjelagar.

Frumvarp þetta er sniðið eftir XI. kafla vatnalaga nr. 15, frá 20. júní 1923, sem lýtur að vatnalögum. Fiskiræktarfjelögin eru náskyld fjelögum þeim, sem þar eru talin. Hefir því þótt íjett að láta þau hlita meginreglum þeim, sem þar eru lögfestar. Ekki þótti fært að fella fiskiræktarfjelögin inn í þennan kafla vatnalaganna með viðauka við 99. gr. 1. lið, því að nauðsynlegt þótti að kveða skýrar á um sum atriði en þar er gert, svo sem fjelagssvæði og gjöld fjelagsmanna. Aftur á móti er felt ýmislegt, sem ekki þótti máli skifta.